

Waardigheid boven alles

Duitse bisschoppen organiseren katholiek forum voor mensen zonder verblijfsvergunning

- ▶ Kerk in Duitsland vraagt aandacht voor 'illegale' kinderen en werknemers
- ▶ Bij ons gaat het mogelijk om 160.000 mensen zonder papieren
- ▶ België heeft netwerken, maar nog geen forum

Erik DE SMET

In het debat over hoe de samenleving moet omgaan met migranten zonder wettig verblijf, in de volksmond mensen zonder papieren, wensen de bisschoppen in Duitsland meer bescherming voor hen. Ook herinneren ze aan de nood tot respect voor de menselijke persoon en zijn rechten. Al sinds 2004 bestaat in Duitsland, in de schoot van de migratiecommissie van de bisschoppenconferentie, het forum *Leven in de illegaliteit*, waarin katholieke organisaties die van ver of nabij met die mensen werken, zoals Caritas en Jesuit Refugee Service, elkaar vinden. Mgr. Stefan Hesse, aartsbisschop van Hamburg en voor de Kerk deskundige migratievraagstukken, vraagt bescherming voor twee kwetsbare groepen zonder verblijfsvergunning in het bijzonder, schoolgaande kinderen en werknemers. Naar schatting leven er in Duitsland een half miljoen migranten zonder papieren.

„Hun aantal in België is moeilijk te becijferen, maar schattingen gaan tot 160.000”, zegt Hilde Geraets van ORBIT vzw, die zich bezighoudt met asiel en migratie. „Momenteel wordt de helft van de asielzoekers erkend. Van

wie niet wordt erkend, beslist een deel alsnog te blijven, omdat ze in hun land van herkomst geen toekomst zien. Dat noopt hen tot overlevingsstrategieën. De overheid zet sterk in op terugkeer, maar voor vrijwillige terugkeer is het budget beperkt. Mensen zonder papieren bij ons genieten weinig rechten, maar hun kinderen zijn dan weer wel leerplichtig. Sommigen zijn gewoon hier geboren en legden al een heel schooltraject af.”

Zonderwijs, netwerk van leerkrachten uit alle netten die pleiten voor zogenaamd onderwijsverblijf, ziet met lede ogen aan hoe volstrekt geïntegreerde schoolgaande kinderen van uitgeprocedeerde ouders toch worden uitgewezen. Kinderen moeten hun onderwijstraject kunnen afwerken, vindt Zonderwijs. „Het hoger belang van het kind moet primeren, zo bepaalt het VN-Kinderrechtenverdrag”, zegt Geraets. „Bovendien zijn het ook onze kinderen, in wie we jarenlang investeerden.”

„Kinderen zonder papieren moeten hun onderwijstraject kunnen afwerken”

Zoals Duitsland telt ook ons land heel wat werknemers zonder wettig verblijf. Clandestiene arbeid is er onder meer in de bouw, landbouw, horeca en in de huishoudens. Mensen zonder papieren werken vaak lange dagen, in barre omstandigheden en voor minder dan het minimumloon. Hun baan is onzeker en ze hebben geen enkel uitzicht op werkloosheidsuitkering of pensioen. Meestal, maar niet altijd, zijn clandestiene arbeidsmigranten

aan de slag zonder dat belastingen of sociale bijdragen worden betaald. De organisatie FAIRWORK Belgium werkt vanuit Brussel op diverse niveaus aan de verdediging van hun rechten, want die hebben ze wel degelijk.

„Bij uitbuiting moeten die mensen klacht kunnen indienen zonder dat dat impact heeft op hun verblijfsituatie”, zegt Jan Knockaert van FAIRWORK. „Dat is nu al gedeeltelijk mogelijk, maar niet wanneer ze op de werkvloer worden betrapt door de sociale inspectie, tenzij er sprake is van mensenhandel. Soms wordt iemand uitgezonden nog vóór een rechter zich kan uitspreken over achterstallig loon. De Dienst Vreemdelingenzaken zou niet mogen uitwijzen terwijl er een procedure voor de arbeidsrechtbank loopt. Wij voelen veel goede wil bij vakbonden en inspectie, maar rechten afdwingen blijft uiterst moeilijk. Eigenlijk moet er een 'veilig loket' komen waaraan werknemers en werkgevers terecht kunnen. Waarom geen taskforce met ngo's, vakbonden en arbeidsinspectie samen?”

In ons land bestaat geen overkoepelend forum. „Wat niet betekent dat er niets gebeurt”, zegt Hilde Geraets van ORBIT. „Het middenveld heeft een schrijnend gebrek aan middelen om zoiets te organiseren. De Kerk zou een voorzet kunnen geven. Wij staan klaar. ORBIT organiseerde onlangs een studiebezoek naar Nederland bij een netwerkorganisatie die ontstond uit de Kerken. Het is een moeilijke, maar moedige keuze.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op www.kerkenleven.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

(Uit)lachen

„ Een franciscaan, een dominicaan en een jezuïet komen tegelijk aan in de hemel. De franciscaan en de dominicaan worden vergast op een heerlijke maaltijd. De jezuïet ook, maar in zijn geval is het Jezus zelf die achter het fornuis staat. De twee anderen protesteren tegen de voorkeursbehandeling voor de jezuïet. Sint-Pieter antwoordt echter: „Het zit hier al vol met franciscanen en dominicanen, maar hij is de eerste jezuïet die hier binnenkomt.”

Met die en andere grappen steekt Nikolaas Sintobin de draak met jezuïeten in zijn boek *Jezuïeten grappen. Humor en spiritualiteit*. Hij mag dat, want hij is zelf een jezuïet. Of is dat te kort door de bocht? Mag men enkel lachen met een bevolkingsgroep wanneer men er zelf toe behoort? En mogen buitenstaanders bijgevolg geen grappen maken? Rik Torfs klaagde dat fenomeen recentelijk aan in zijn column in *Het Laatste Nieuws*: „Vrouwen mogen met vrouwen lachen, mannen niet. Moslims met moslims, atheïsten niet. Afro-Amerikanen met Afro-Amerikanen, joden niet. Niet de kwaliteit van de humor telt, maar de persoon van de humorist.”

Bewees de komiek Philippe Geubels dan niet het tegendeel in zijn bejubelde televisieprogramma *Taboe?* Hij stak daar toch de draak met ongeneeslijk zieken, migranten en zwaarlijvige mensen? Ja, maar pas nadat ze eerst een week samen op vakantie gingen. Hij moest als het ware één van hen worden vóór hij met hen mocht lachen. De betrokkenen ervoeren zijn grappen als die van een vriend. Een wildvreemde had dezelfde grappen niet kunnen maken.

Humor is absoluut noodzakelijk in het leven, ook in geloofskwesties

Dat brengt ons terug bij het thema 'lachen met religie of geloof'. Op de volgende bladzijde leest u een opiniestuk van zuster Maria Van Doren. Zij stoorde zich aan een toneeltje in Bokrijk, waarin een pastoor uit lang vervlogen tijden wordt geïmiteerd. In Latijns-Amerika, waar ze jarenlang woonde, wordt het geloof ernstig genomen. In Vlaanderenervaart ze spot. „Moslims zouden sneller reageren, zelfs met geweld. Waarom laten wij, christenen, dan spot toe? Waarom zwijgen wij?”, vraagt ze zich af. Die vraag is scherp, want toen Deense cartoonisten bedreigd werden na het spotten met de islam, kregen moslims de kritiek dat ze onverdraagzaam reageerden.

Het valt niet mee om de juiste balans te vinden. Humor is absoluut noodzakelijk in het leven, ook in geloofskwesties. In *Cardoner*, een tijdschrift voor ignatiaanse spiritualiteit, zegt Nikolaas Sintobin: „Humor laat de relativiteit zien van elke menselijke uitdrukking van de absolute waarheid. Zodoende opent de humor een ruimte waar plaats is voor vrijheid en voor het stellen van vragen.” Tegelijk voegt hij eraan toe dat „de humoristische opmerking allereerst moet ingegeven zijn door liefde en eerbied voor de betrokken persoon”. Daarmee sluit hij naadloos aan bij Philippe Geubels. Zelf ervaar ik dat ook. Mijn dochter drijft dagelijks de spot met mij (en met *KERK & leven*), maar ze mag dat, want het is liefdevol bedoeld.

Vlaamse katholieken hebben een lange traditie van moppen over pastoors en nonnen, over Kerk en geloof. Ook die zijn liefdevol, zelfs wanneer ze scherp zijn. Ja, zelfs over cruciale geloofskwesties, zoals de kruisiging of de verrijzenis, bestaan grappen. Terwijl die vroeger moeiteloos werden aanvaard, liggen ze vandaag gevoeliger. Dat komt omdat het katholicisme niet langer de dominante levensbeschouwing is. Wie tot een minderheid behoort, voelt zich sneller bedreigd. Grappen komen dan harder aan. We ervaren de verteller niet langer als een vriend, als één van ons.

Laten we als gelovigen toch maar de gezonde middenweg bewandelen. We moeten onze overtuiging niet laten ridiculiseren, maar tegelijk mogen we ons gevoel voor humor niet verliezen. Dat geldt trouwens voor alle overtuigingen. Zolang een grapjas niemand wil kleineren, zolang lachen geen uitlachen wordt, is humor beslist een parel aan de kroon van de schepping. En lachen is nog gezond ook. 99

Reageren op dit artikel? Dat kan op www.kerkenleven.be

Betogers eisen in München een waardige behandeling van afgewezen asielzoekers. © Belga Image